رەوشت لە روانگەی روسوو ڤۆلتێرەوە

ئا: ئاڵە شین

روسو و ڤۆلتێر لەباری فەلسەفەی ئەخلاقەوە، بیرورای جیاوازیان هەیە، رۆسۆ لەسەر ئەو بڕوایەیە، مرۆڤ بەشێوەی سروشتی چاکەو بەپێی جۆنێتی سروشتی، خراپەکردنی نامومکینە، ڤۆلتێر بڕوای بەو رایەی رۆسۆ نییە و لەسەر ئەو بڕوایەیە مرۆڤ بەشێوەی سروشتی چاك نییە بۆئەوەی ببێتە بوونەوەرێکی باش، دەبێ پێکهاتەی ئەخلاق بەجۆرێك هەوێن بگرێ، کە مرۆڤ بەکۆمەڵایەتی بکات، بە چەشنێك کە بتوانێ لەبەرژەوەندییەکانی چاوپۆشی بکات.

رۆسۆ لە کتێبی "گرێبەستی کۆمەڵایەتی "دا رەخنە لە بەرژەوەندگەلێکی تایبەت دەگرێ، کە دژایەتی کردنیان پێکهاتنی کۆمەڵگەی فەرزکردوە، لەو کتێبەدا ، بابەتی ئەخلاق " بەپێی پێکهاتە کۆمەڵایەتییەکان ، شیدەکاتەوە، بەڵگاندنی رۆسۆ بۆ سەقامگیرکردنی گرێبەستی بنیاتی، یان جێگۆڕکێکردنی ئەخلاقی بەرابەری و یاسای، بەستراوە بە

گرێبەست و ماف گەلێك، کە سروشت بە نایەکسانی جەستەیی نێوان مرۆڤەکان هۆکارێتی،

لەو وتارەدا تێرامانی رەخنە لە قۆناغی یەکەمدا لە هەلومەرجی ئێستاکەی جیهانەوە، لە قۆنای دواییندا، وە بیرهێنانەوەی گرنگییەکەی ئەخلاقییە، کە کۆمەڵگە وەك کۆمایەکی یەکدەست پێکدێنێ و لەودا یاساکەکان پێکەوە پەیوەنددەدا، رۆسۆ بۆ داکۆکیکردن لەو بڕوایە بەڵگەی جۆراوجۆر دەهێنێتەوە ، بەڵگاندنەکانی رۆسۆ لە چەند بوارێك بەتایبەت سروشتی مرۆڤایەتی، ئاینی ، ئەخلاقو یاساداو سەبارەت بە ئایدەیەکی سەرەکییە، نێوان ئەو بەرژەوەندییە جۆراوجۆرانە، کە فۆرم بە پەیوەندی کۆمەڵایەتی دەبەخشن، خاڵی هاوبەش هەیە و ئەگەر بابەتێك نەبایە، هەموو بەرژەوەندییەکان پێوە دەبەسترێنەوە، کۆمەڵگەیەك پێك نەدەهات، بەپێی ئەو بەرژەوەندییە هاوبەشەیە، دەبێ کۆمەڵگە ئیدارەبکرێ و گرێبەستی کۆمەڵایەتی ئاسەوارێکی هەیە، کە بێ ئەوان نامومکینە کۆمەڵگە درێژەبەبوونی خۆی بدا.

بەڵگاندنی رۆسۆ بەدەستبێکی کۆنترین کۆمەڵگەکان و تەنیا فۆرمی سروشتییەکەی واتا بنەماڵەوە بەستێنێکی مەنتیقی دەپێوێ، رۆسۆ نیشانبدا کە بە کۆتایی هاتنی پەیوەندی منداڵان بەبابانیانەوە ، پەیوەندی سروشتییان دەگۆردرێ و ئەندامانی بنەماڵە، وەك یەك سەربەخۆ دەبن، بۆ گەیشتن بەورادەیە، بەو ئاکامە دەگا، ئەگەر ئەندامانی بنەماڵە وێکرا بمێننەوە بەشێوەی سروشتی نییە و بەڵکو خۆخوازە (ئیختیاری)یە بنەماڵە تەنیا بە گرێبەستەوە دەپارێزرێ ،ئەو ئازادییە هاوبەشە، ئاکامی سروشتی مرۆڤایەتییە، بەپێی بڕوای رۆسۆ بنەماڵە، یەکەم فۆرمی کۆمەڵگەیە، حاکم رۆڵی باب و خەڵك رۆڵی منداڵەکانیان هەیەو هەموو بەچەشنێکی ئازادو بەرانبەر دێنەسەر گۆی زەوی لەئازادییەکان بەس بۆ سودمەندبویان کەڵك وەردەگرن، بەسەرنجدان بەوەی کە چەمکەکانی ئازادی و بەرابەری لەباسی سروشتی ئەخلاقی رۆسۆدا بەرچاوە، ئەو چەمکانە هیچ پەیوەندییەکیان بە "سوودمەندی سالاری ئازادی)یەوە نییە، بەو واتایە کە مامە کۆمەڵایەتییەکان، هیچ پەیوەندییەکیان بەسوودمەندی هاولاتیانەدەنێ و مافی ئەخلاقییەکانی مرۆڤەکان لەسەر نەیاری سوودمەندی نییە، بەپێی بڕوای رۆسۆ، پەیوەندی مامڵەکردنێکە، کە نەتەنیا هاولاتیانێکی تایبەت دەگرێتەوە، بەڵکو پەیوەندیدار دەبێ، بە پێکهاتنی پەیوەندی نێوان چینەکانی کۆمەڵگە، بنەمای کۆمەڵایەتی پێناسەکراوە، کە بریتییە لە بناتێکی راستەقینە بۆ پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان، کەڵە گرێبەستی کۆمەڵایەتی رۆسۆوە پەرەدەگرێ و گێرانەوەی بۆ نەیاری سوودمەندی، بەتایبەتمەندی ئەخلاقییەکی دیکەی، بەگرێبەستی کۆمەڵایەتی دەبەسترێتەوە، کە لەوەبەدوا بەپێی هاوسەنگی بەرژەوەندییەکانی نێوان چینەکان، بەجێی ئەخلاقی سوودمەندی هاوبەش، بەپێی قوربانیکردن، سازگاری مادی هاوبەشی بەرژەوەندیەکان بەپێی گەشەی بەرژەوەندیەکانی تایبەتی نێوان خۆیان لەبەرچاوە، ئەو ئەخلاق کۆمەڵایەتی و سیاسییە لە سەر بنەمای بەپێشخستنی بەرژەوەندییە تایبەتییەکان.

بابەتێکی دیکە کە گرنگی هەیە، یەکێتی ئەندامانی کۆمەڵگەیە بەپێی بڕوای رۆسۆ، ئەگەر دەوڵە ت وەك تاکێکە کە ژیانی بە یەکێتی نێوان ئەندامانی کۆمەڵگەوە بەستراوە تەوە، ئەگەر گرنگیترینیان مانەوەی خۆیەتی ، هێزێکی گشتی پێویستە، تابتوانێ هەر گروپێك لەباردەکەڵ گروپەکانی دیکە لە جووڵە خات ، چونکە سروشت هێزی تەواو دەدا بەمرۆڤ، بۆ وەگەرخشتنی هەموو ئەندامانی ، گرێبەستی کۆمەڵایەتی دەسەڵاتی رەها دەدا بەسترەکتوری سیاسی بەسەر هەموو گروپەکاندا، کەواتە بە قەبوڵکردنی کۆمەڵگە وەك پێکهاتەیەکی سروشتی ، کۆمەڵگە بە توانا دەبێ، رۆسۆ چەمکی مافەکانی دێنێتە بەر راوسێ ماف قایلە،

مافی هاولاتی بوون ، مافی حاکمیو مافی سروشتی، کە دەبێ بەپێی تایبەتمەندییە مرۆڤایەتییەکان بێ.

ڕۆسۆ دەیبەڵگێنێ هەموو ئەو تاوانبارانەی، کە ماف کۆمەلایەتییەکان دەدەن بە پەلامار، وەك ئاژاوە خولقێن و خائینن بەپێشێلکردنی ریساکان لەئەندامێتی کۆمەلایەتی دێنە دەوێ و تەنانەت بەرەنگاریشی دەکەن، ڕۆسۆ بەو ئاکامە دەگا، کە ئەو دوژمنە ناتوانێ تاکێکی ئەخلاقی بێ، ڕۆسۆ سزادانی تاوانبارێك گرێبەستێکی تایبەت، ڕۆسۆ ئەو سزدانە بەیاسایەکی سروشتی دەزانی، کە بێ ئەو کۆمەڵگە، ناتوانی درێژە بەبوونی خۆی، بوارەکەوابوو ئەخلاق بۆ هەبوونی کۆمەڵگەیەك لەودا تاکەکان رێز لە مافی یەکتر دەگرن، پێویستە دوای ئەو بەلگاندنە ڕۆسۆ ئەو رایەدەخاتە بەر باس، کەسەقامگیربوونی کۆمەڵگەیەك پێویستی بە گۆڕانی ئەندامەکانێتی ، کەواتە دەبێ بوونی پاژەکی هەر مرۆڤێك بەرەو بوونێك، کە هەر کامێان لە سروشتان وەرگرتوە بگۆڕێن، ئەو گۆڕانە هۆکارێکە بۆ پێکهاتنی کۆمەڵگە.

دەتوانینی ئەو رەخنەیە لەو گریمانەیە بگرین کە پێویستی گۆڕانی تاکەکان پێشنیاردەکات، کە بوونی ئەخلاق لە کۆمەلگەیەکی ئاوادا درێژەی دەبێ، ڕۆسۆ چەمکی هاولاتی " وەك" ئەندامی حاکم خستۆتە بەرباس، ئەو دووبەرەکییە ئاشکرایە لەسەر بنەمای چەمکی فۆرمۆلە کراوی ئازادی ئەخلاقییە، کە بەپێی ئەو پەیرەوی کردن لەیان ، ئازادییە "," ئازادبون لەپێناسەی چەمکایەتی گرێبەستی کۆمەلایەتیدا، بەواتای پەیرەویکردن لە ئیرادەی گشتیە، هەر تاکێك و جوودی ئەخلاقییەکەی بەمەبەستی بەشداریکردن لە پێکهێنانی کۆمەڵگەدا لەدەست دەدا، وێرای ئەوە گریمانەیەکی دیکە هەیە، کە لەودا ڕۆسۆ دەیبەڵگێنێ، کە هەر تاکێك دەتوانێ ئیرادەیەکی تایبەتی دژایەتیکەیان جیاوازی لە ئیرادەی گشتی کە وەك هاولاتی هەیەتی ، بێ.

بەپێی بڕوای ڕۆسۆ، ئەگەر تاکێك بەپێچەوانەی ئیرادەی گشتی بکات لە لایەن پێکهاتەی کۆمەڵگەوە، دەکەوێتە بەر هەروژم، ئەوە تەنیا گەرەنتیکەکە بە" مەوجوودییەتی سیاسی" بوونێکی یاسایی دەبەخشێ، وێرای ئەوانەش ڕۆسۆ دەیبەگلێنێ، کە رەوشت، لاوازی و پێشدا دادوری کردنەکانی، ئیمە بەرتەسکی دەکەنەوە.

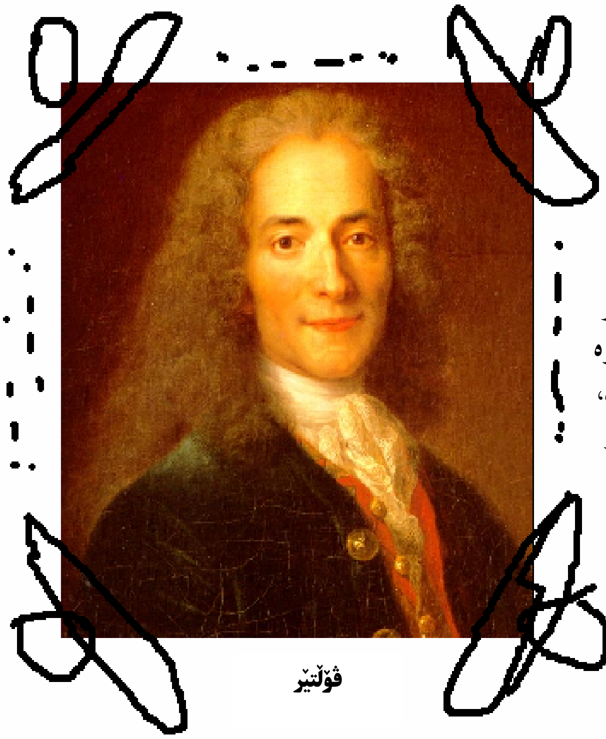

ڤۆلتێر

ڕۆسۆ لە کتێبەکەی بەنێوی "ئەمیل"دا رەخنە لەو بنەمایانە دەگرێ، کە پەروەردەی منداڵێك تا تەمەنی دوازدە سالان پێکدێنن ، لەو کتێبەدان ڕۆسۆ لە کتێبی گریبەستی کۆمەلایەتیدا، گریمانەکانی پەرەپێدەدا و پەروەردەیەکی کاریگەر پێشنیاردەکا، نیشاندەدا کە بەکارهێنانی وشەیی رەوشت سیاسەت، یان یاسا پێدەچێ ئەو چەمکانە شووناس خۆیان بدۆڕێن. بەپێچەوانەی رای گشتی ، ڕۆسۆ شیدەکانەوە کە بەر لە تەمەنی بلوغ باشترە ئیدەیەك لە بەها ئەخلاقییەکان و پەیوەندی کۆمەلایەتی نەبێ، تەمەنی دوازدەسالان بە تەمەنی بلوغ دەزانێ ، لە تەمەنی بلوغیدایە چەمکەکانی ئەخلاقی لەکن مێر منداڵ وە بەها دەکەن، ئاوەز لەو تەمەنەدا، توانایی مێرمنداڵ لە هەبوونی ئیدەکانی شیاوی قەبول بەمەبەستی توانایی بەخشینی بۆ کونترۆلی ئیرادە خواستەکان و گونجاندیان پێکەوەیە، مێر منداڵ توانایی پەیرەوی کردنی لەچاوەڕوانییە ئەخلاقییەکان مێو ئاکامیشی بێ ئەگەر بەسەری دابسەپێنی، بەتایبەت پێدەچێ مێر منداڵ ئەوان بەئیدەگەلی هەڵە پڕکاتەوە.

بڕوای رۆسۆ وایە بۆ مێر منداڵ چاکترە لەو نەزایانەی بۆ گەورەکانی بەکاردەهێنین بپارێزرێن ئەو وەبیرهێناوەیە بۆ گشتی بەکاردێ و دەتوانێ وەك بنەمایەك وەرگیرێ، ئاکامێکی بێ مێر منداڵ فێری وشەو نیشانە گەلێك بکەین کەلێی تێناگا رۆسۆ چەمکێکی زمانی سەیر بەکاردەهێنێ لە حالێکدا ئەگەر ئیدەیەکمان لە شتەکانی دەوربەرمان نەبێ چۆن وشەکان دەتوانن خۆیان ئیدەی دەرهەست بەرهەم بێنن؟ وشەکان لەراستیدا نیشانەگەلێکن کە پەیوەندییان بەشتەکانەوە هەیە، بۆ مێر منداڵێك وتەزاکان دەتوانن بۆ هاتنەگۆڕێ شتەکان بێنەکار لە حالێکدا ئەگەر ئەو وتەزایانە تەنیا ئیدەکان نیشاندەن وەك چەمکە ئەخلاقییەکان، پەیوەندییان بە دنیای راستەقینەوە نابێ بەڵکو دنیایەکی دەرهەست وێنا دەکەن کە هێشتا مێر منداڵ پێی نەگەییون ئاکامێکی رۆسۆ وەریدەگرێ ئەوەیە بۆ نەگورینی شوناسی ئەو وێنایانەی کە میر منداڵ لەبارەی ئەخلاقەوە هەیەتی، ئیدەئال ئەوەیە کە ناسینی بە تاقی کاری وستەکانەوە سنووردارکەینەوە بەسەرنجدان بەو بنەمایە کە پەروەردە دەبێ رتیمی سروشتی مێر منداڵ بپارێزی ، رۆسۆ پێشنیاردەکا کە رەوتی فێربوونی مێر منداڵ نابێ لەیەك گەورەکانەوە خێرایی خستری ئەگەر ئەو بنەمایە لەبەرچاو نەگیرێ لەمێر منداڵدا روانینێکی نائارەزمەندانەو گۆراو لە ئەخلاق پێکدێ.

دوای دەرخستنی ئەو مەترسییانەی کە لەپەروەردەی مێر منداڵدا لەبەکارهێنانی وشە ئەخلاقییەکان بەرلەوەی ئەو توانای درکیانی هەبێ، رۆسۆ بەو ئاکام دەگا کە وێناکانی مێر منداڵ بەتاقیکاری هەستەکانەوە بەرتەسك دەکرێنەوە، ئاوەز لەپرۆسەی گەشەسەندنی رەوانی تاك وابەروو شێوە فۆرم دەگری یەکەم "ئاوەز هەستی" یە کە سەرەتایی ترین و کالك" ئاوەز دەرهەست مومکینی بکا، بنەمایەك کە لێرەشدا پرۆژەی پەروەردەکردن وەجوولە دەخا لەبەرچاو گرتنی پەروەردەی سروشتییە کە بەئاوەزی هەستەوە دەست پێدەکا، رۆڵی پێویستی بەرتەسککردنەوەی بوارە زەینییەمانی مێر منداڵ، بە هەستەکانوە بەڵگە دەهێنێتەوە، چونکە مەبەست فۆرم بەخشینی بوونەوەرێکی ئاوەز گەرایە پەروەردە ن لەرێگەی پێشبینی ئاکامەکانی بەدەستهاتوو لەپێکهێنانی ئاسەوارەکانی زێرەرۆیی خۆدەپارێزی ئەو ئاسەوارە مەترسیدارانەشکی ناسروشتی ئەخلاقی کەبەشێوەی هەڵسوکەوتێکی ناچاك وریاییکارانە دەردێنی دەکرێ بەگشتی دەبێ نەهێلدرێ مێر منداڵ لەرووی سەپاندنو بەرژەوەندی خوازییەوە هەڵسوکەوت بکا، ئەو پەروەردەیەی رۆسۆ داکۆکی لێدەکا دەبێ سەرنج بدرێتی پێشکەوتنی سروشتی مێر منداڵ پەروەردە راستەقینە بریتییە لە دیاریکردنی ئەو هانانەی رانگیزە) کە بەچەشنی سورشتی پێکدێت، بەمەبەستی ئەوەی کە کاریگەری پەروەردەی مێر منداڵ ئەرێنی بێ، دەبێ بنەماکانی پەروەردەیی پەیوەندیدار بەسەپاندنی دەسەڵاتی یاسایی رەچاوکرێ ، ئەو بابەتە پەیوەندی بە دۆزینەوەی بنەما پەروەردەییەکانی مرۆۋ و دارشتنی مودێلی تئوری پەروەردەیی ئیدەئالە لەوە هەیە.

بۆ رەخنەی لەشێوازی دووریکردن لە ئاسەوارەکانی زێدەخوازی بەکارهێنانی دەسەڵات واتا فەرتەنەنانەوەی مێر منداڵ، رۆسۆ بەم جۆرە وەڵامدەداتەوە بۆ فۆرم پێدانی تاکێك کە تامەزرۆیی ئازادی بێ، دەبێ تایبەتمەندی و بەها مێر منداڵیەکانی بی کە بناسین و لەپێوانەکردنی دەگەل تاکی باخ دووریبکرێ، رۆسۆ لەسەر ئەو بڕوایەیەکە پەروەردەی مێر منداڵ نابێ بەپێی باوەراندنی بەها ئەخلاقییەکان، سەپاندنی دەسەلات یا چاوەڕوانییە لە رادە بەردەرەکانی کۆمەڵگە بێ دەنا مێر منداڵ لێیان دەسڵەمێتەوە، ئەگەر مەبەستی پەروەردە، پێکهێنانی تاکێکی هزر گەرایە ، نابێ مەبەستەکانو شێوازەکان لێ بگوڕدرێن تا ئاکامێکی ناسروشتی داوێنمان نەکرێ، بەڵگاندن بۆ مێر منداڵ راست ئاوەزوو کردنەوەی رێکۆپێکی چەمکە وەرگێرادەکان سروشتی فۆرمەرانی تاکێکی شیاوی قەبولە، دەبێ بیروهزریات و هەست و هەڵوێستەکانی مێر منداڵ لەبەرچاوبگیرێن تا تاکێکی ئاژاوە گێرو فەرتەنەچی لێدەرنەکەوێ.

بەپێی بڕوای رۆسۆ، پەروەردەی مێر منداڵ بەر لە تەمەنی بلوغ نابێ بەپێی زۆرداری پەیڕەوی و سەرنجەدان بە بنەماکانی کۆمەڵایەتی بێ، رۆسۆ لەسەر ئەو بڕوایەیە کە بەڵگاندن بۆ مێر منداڵ کارێکی بێهودە و پارادوکس ئافرێنە ، رۆسۆ داکۆکی لەشێوازێکی پەروەردەیی دەکا کە خەریکی ئامادەکردنی ئاوەزی زەینی مێر منداڵ لەرێگەی بەکارهێنانی ئاوەزی هەستەوەیە بە جۆرێك کە مێر منداڵ بۆ بە کەڵك هێنانی هێزی ئاوەز لەلایەن خۆیەوەو نەك بەهۆی هۆکارێکی دەرەکییەوە بەرادەی تەواو کەسایەتی قایمو قوڵ بێ ، لێرەدا مەبەست لەئاوەز تەنیا توانایی دیاریکردنی چاکەو خراپەو بەهرە وەرگرتن لە دادەوری خۆی نییە بەڵکو هەر ئاواش

هێزی خواستن و هەڵبژاردنی چاکترین یان خراپترین، دەتوانین بەوئاکامە بگەین کە پەروەردەی ئاوەزمەندانە، ئاوەزدەکا بە ئامێر واتا کەرەسەیەك کە بۆ گەیشتن بە ئامانجێکی دیاریکراو بەکاردەهێندرێ، لە حالێکدا ئاوەز ری خۆشکەرێکەبۆ پێشکەوتنی پلە بەپلە ، نابێ مەبەست و کەسە واتا پەروەردەی ئاوەزمەندانەو پەروەردە لەلایەن ئاوەزەوەمان لێتێکبچێ چونکەو ئاوەزێکی مندالآنە هەیە کە تایبەتە بە مێر منداڵ کە تەنیا پێداویستییەك دەناسێ کە دەگەل زۆرداری هاوڕی نییەو بەها ئەخلاقی و پێداویستییە کۆمەڵایەتیەکانی زۆرتری تاکی پەروەردەکەر بە تایبەتمەندی تەمەنی مێر منداڵ سەرنجدەدا گەشەدەستێنێ.

لەدرێژەی ئەو وتارەدا بیروڕای ڤۆلتێر لەبارەی چەمکی ئەخلاق دەخوێنینەوە، ڤۆلتێر داکۆکی لە ئەخلاقی سروشتی دەکا، بەڵام بڕواییە یان سروشت نییە، داکۆکی لەئازاد دەکا لەسەر ئەو بڕوایەیە تاکی رووناکبیر گەیشتۆتە کۆمەڵێك ناسیاری ، لەهەمەن کاتیشدا لەبوارە زەیینیەکانی بۆ رەخنە لە ئەو ناسیاریانە کەڵك وەردەگرێ.

ڤۆلتێر بڕوای بە چەمکی بەرهەستی مرۆڤ لەڕوانگە دیوە دەبی بڕوات بە خولابی و ئەو بڕوایەش بۆ ئەوەی بەها ئەخلاقییەکان رێزیان لێبگرێ، لە دیترانیشدا پێك بێ ، بەبڕوای ئەو رۆسۆ فێرکارییە داوەریکراوەکانی بەراو ئاوەژووکردوتەوە خستوونێتە شکەوە لەراستیدا رۆسۆ سورە کە ئاوەزو بەرژەوەندی پێناسەی مرۆڤ بەکارناهێنن ن پێشکەوتنی لەبوارێکدا هاورێیەدەگەل پاراودۆکسەکەی لەبوارێکی دیکەدا مرۆڤیش خاوەن رەهەندێکی روحییەکە

رۆسۆ

مەتریالسیم وەڵامدەری نییە رۆسۆ وەك ڤۆلتێرو ... لەویش ئاگادارە لەبوونی خراپە بەڵان لەسەر ئەو ئاگادارییە هیوای بەچاککردنەوەی هەلو چاکبوونەوەی هەیە لە دەرەوەی سنووردارێتیەکانی سەرزەوی چاوەڕوانییە ئەخلاقییەکان بەپێویست دەزانێ، هەروەك لەو وتارەدا باسکراوە لەرۆسۆ داکۆکی لەو رایە دەکا کە لەچۆنێتی سروشتیدا، خراپەکردن نامومکینە، بەپێی ئەو گریمانەیە لە کۆمەڵگەدا دەبێ بە پێکهێنانی دادگیرییەکی شایانی قەبولی کە حکوم و تەرەبوو بکاتەوە خەریکی دراشتن ئاخلاق بین، بەوجۆرە دەتوانین مرۆڤەکان دژی خۆبەزلزانی و گرۆپییەکانیان رێنوێنی بکەین ، لەبارەی پەروەردەکردنی مێر منداڵێك ،رۆسۆ دەیبەڵگێنێ کە بۆ ناسروشتی نەکردنی بوارە زەینییەکانی مێر منداڵێك لەبارەی ئەخلاقەوە چاك وایە ناسیاوییەکانی بە دۆستەکانی وە سنورداربکەین تا تاکێکی شایانی قەبولی کۆمەڵگەی لێدەربێ ، بەپێی ئەو گریمانە دەبێ خۆت ... شێوازەی هزری و هەستی مێر منداڵ بگونجێنێ پەروەردەیەکی ئاوا بەجۆرێك تاك دەکاتە تاکێکی ئەخلاقی کە بتوانێ وەك ئەندامێکی کۆمەڵگە قەبول کری، ڤۆلتێر بە روانگەیەکی دژایەتیکەرەوە لەسەر ئەو بڕوایەیە کە بەئاگاداربوون خراپە، دەتوانین لەسەر ئەو ئاگاییە هیوامان بە گۆڕان بۆ ئەرتنی بوون، بێ بۆمانەوە بواری زێنی بەرهەستی مرۆڤ دەبێ پەیوەندی کۆمەڵایەتییەکان بەپێی بنەمای ئەخلاقی سروشتی دامەزرێنیین تا ئازادی ئەخلاقی بۆ هەرتاکێك بەپەیڕەویکردن لەیان مسۆگەر بێ.